

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ МУРАЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
КАЙБИЦКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

**ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
КАЙБЫЧ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МӨРӘЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

18.03.2016 ел

Мөрәле ав.

КАРАР

№ 7

Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге Башкарма комитетында гражданнар мөрәжәгатьләре белән эшләү тәртибенә үзгәрешләр кертү турында

Татарстан Республикасы Кайбыч районы Прокуроры протестына бәйле рәвештә, гамәлдәге законнарга туры китерү максатларында, Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районының Мөрәле авыл жирлеге Башкарма комитетында Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе карары белән расланган Гражданнар мөрәжәгатьләре белән эшләү тәртибенә түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

а) 5 статьяның 1 өлешен түбәндәге эчтәлеккә 6.1 пунктына өстәргә:

«6.1. Миграция өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын бозу очраклары турында мәгълүматны үз эченә алган язма мөрәжәгать хокук куллану функцияләрен, миграция өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен контрольдә тоту, күзәтү һәм күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органының территориаль органына һәм Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенен ин югары башкарма органы житәкчесенә) гражданга хәбәрнамә белән, Россия Федерациясе субъектының мөрәжәгать жибәрүче, әлеге Тәртипнең 6 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, аның мөрәжәгатен янадан жибәрү турында.»;

б) 8 статьяның 7 өлешендә киләсе редакцияне үзгәртәргә һәм баян итәргә:

«7. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган очракларда гражданнарның аерым категорияләре шәхси кабул итү хокукыннан беренче чиратта файдалана».

2. Әлеге карарның үтәлешен үзем контрольдә тотам.

Башкарма комитет Житәкчесе

Р.Р.Зиннәтуллин

Мөрәле авыл жирлеге
Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль
районының 2016 елның 18 мартындагы
7 номерлы карары буенча кушымта

Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге башкарма комитетында гражданнар мөрәжәгатъләре белән эшләр тәртібе.

Мәкалә 1. Бу тәртіп белән көйләнгән мөнәсәбәтләр

1. Бу Тәртіп Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге Башкарма комитетының вазыйфаларына һәм Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге Советына гражданнарның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатләрен тану, үтәү, яклау белән бәйлә мөнәсәбәтләренә жайга сала.
2. Әлеге тәртіп гражданнарның түбәндәге мөрәжәгатъләренә кагылмый:
  - 2.1. Уйлап табулар, ачышлар, рационализатор тәкъдимнәре белән бәйлә мөрәжәгатъләр, аларны карау тәртібе федераль законнар белән регламентлана.
  - 2.2. Жинаять, граждан, Арбитраж суд эшчәнлеге, административ хокук бозулар буенча эшләр башкару тәртібендә карала торган мөрәжәгатъләр.
  - 2.3. Россия Федерациясе законнары белән Россия Федерациясе Конституция суды компетенциясенә, Татарстан Республикасы законнары белән - Татарстан Республикасы Конституция суды компетенциясенә кертелгән мөрәжәгатъләр.
  - 2.4. Россия Федерациясе Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкиленә һәм Татарстан Республикасы Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә, гомуми юрисдикциядәге арбитраж һәм судларга жибәрелә торган мөрәжәгатъләр.
  - 2.5. Федераль законнар, аларның уставлары һәм Нигезләмәләре белән жайга салынган оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр коллективлары эчендә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрдән килеп чыга торган мөрәжәгатъләр.
  - 2.6. Дәүләт архивына запрослар.
  - 2.7. Россия Федерациясе законнары белән карауның махсус тәртібе билгеләнгән башка мөрәжәгатъләр.
3. Әлеге Тәртіптә билгеләнгән гражданнар мөрәжәгатъләренә карау, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яисә федераль законда билгеләнгән очрактан тыш, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затларның мөрәжәгатъләренә карау белән бәйлә хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.
4. Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Мөрәле авыл жирлеге башкарма комитетында (алга таба - Башкарма комитет) эш башкаруның башка

төрләрәннән аерым алып барыла һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесенә һәм Башкарма комитет сәркатибенә йөкләнә .

2 нче мәкалә. Бу тәртиптә кулланылган төп терминнар

1. Гражданның мөрәжәгәте (алга таба - мөрәжәгать) - Башкарма комитетка яки Башкарма комитетның вазыйфай затына язма тәкъдимнәр, гариза яки шикаять, шулай ук гражданның Башкарма комитетка яки Башкарма комитетның вазыйфай затына телдән мөрәжәгәте.

2. Тәкъдим-гражданның муниципаль хокукый актларны, Башкарма комитет эшчәнлеген камилләштерү, ижтимагый мөнәсәбәتلәрне үстерү, район территориясендә социаль-икътисадый һәм башка эшчәнлек өлкәләрен яхшырту буенча тәкъдиме.

3. Гариза-гражданның башка затларның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен, яисә башка затларның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашыруда булышу турында үтенече, йә законнарның һәм башка норматив хокукый актларның бозылуы, Башкарма Комитет эшендәге житешсезлекләр, яисә Башкарма комитет һәм вазыйфай затларның эшчәнлеген тәнкыйтьләү турында хәбәр.

4. Шикаять-гражданның аның бозылган хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен, яки башка затларның хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен торгызу яки яклау турында үтенече.

3 нче мәкалә. Мөрәжәгатьне караганда гражданның хокуклары

Мөрәжәгатьне карап тикшергәндә граждан хокуклы:

1) өстәмә документлар яки материаллар бирү, яисә аларны таләп итү өчен мөрәжәгать итү;

2) мөрәжәгатьне карауга кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу. Әгәр бу башка затларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылмаса һәм күрсәтелгән документларда һәм материалларда дәүләт яисә федераль закон белән саклана торган башка серне тәшкит итә торган белешмәләр булмаса, документлар яисә материаллар бирүдән баш тарту рөхсәт ителми;

3) әлегә Тәртипнең 6 статьясындагы 1 пункттында каралган очрактан тыш, мөрәжәгәтьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча язма жавап алырга, яисә язма мөрәжәгатьне яңадан жибәрү турында хәбәрнамә алырга;

4) мөрәжәгать буенча кабул ителгән карарны Россия Федерациясе законнары нигезендә шикаять бирергә;

5) мөрәжәгатьне карауны туктату турында гариза белән мөрәжәгать итәргә.

4 нче мәкалә. Язма мөрәжәгать таләпләре

1. Граждан үзенең язма мөрәжәгатендә мәжбүри рәвештә язма мөрәжәгатьтә Башкарма комитетның йә тиешле вазыйфай затның фамилиясен, исемен, әтисенең исемен, яисә тиешле затның вазыйфасын, шулай ук үзенең фамилиясен, исемен, әтисенең исемен (соңгысы - булган очракта), жавап жибәрелергә тиешле почта адресын, мөрәжәгатьне янадан жибәрү турында белдерү жөмләнән, гаризаның асылын билгели, яисә шикаятләр, шәхси имза һәм дата куя.

2. Кирәк булган очракта гражданин үзенең дәлилләрен раслап язмага мөрәжәгатькә документлар һәм материаллар яисә аларның күчермәләрен кертә.

3. Башкарма комитетка яки гомуми файдаланудагы мәгълүмат системалары буенча вазыйфай затка кәргән мөрәжәгать әлегә Тәртип белән билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш.

5 нче мәкалә. Гражданның мөрәжәгатьләре белән эшләү тәртибе

1. Гражданның язма мөрәжәгатен теркәү һәм жибәрү:

1) гражданның Башкарма комитетка мөрәжәгатьләре аның компетенциясе нигезендә мәжбүри каралырга тиеш.

2) Башкарма комитет гражданның мөрәжәгатьләрен кабул итү бүлмәсе аша кабул итүне оештыра.

3) Башкарма комитетка кәргән барлык мөрәжәгатьләр кабул ителгән көнне теркәлә. Кәргән мөрәжәгатьләргә исәпкә алуны эш башкаручы гражданның язма мөрәжәгатьләре журналында (1 нче кушымта) һәм «гражданның мөрәжәгатьләре» мәгълүмат системасының электрон базасында алып бара. Кабул итү вакытында мөрәжәгатьнең кабатлануына тикшерү үткәрелә. Ел дәвамында бер үк гражданның килгән мөрәжәгатькә хат керү датасын күрсәтеп, бер үк номер бирелә.

Язма мөрәжәгатьтә Беренче битнең аскы кырының уң ягында теркәлү штампы куела, анда теркәлү номеры һәм датасы күрсәтелә. Язма гаризага, әгәр дә хат текстында гариза бирүче турында мәгълүмат юк икән, конверт бирелә.

4) гражданның килгән язма мөрәжәгатьләр Башкарма комитет житекчесенә карау өчен жибәрелә.

5) Башкарма комитетның вазыйфай затлары гражданның мөрәжәгатьләрен карау буенча эшнә оештырырга, гражданның мөрәжәгатьләрен тиз һәм нәтижәле карау, вазыйфай затлар тарафыннан гражданның шәхси кабул итү өчен кирәкле шартлар тудырырга, гражданның мөрәжәгатьләренә асылы буенча карарлар кабул итәргә тиеш.

6) Башкарма комитет яки вазыйфай зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләр булган язма мөрәжәгать теркәлгән көннән жиде көн эчендә тиешле органга яисә мөрәжәгать иткәндә куелган мәсьәләләргә хәл итү компетенциясенә кәргән тиешле вазыйфай затка жибәрелә, әлегә Тәртипнең 6 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән очрактан тыш.

6.1. Миграция өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын бозу очраklары турында мәгълүматны үз эченә алган язма мөрәжәгать хокук куллану функцияләрен, миграция өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен контрольдә тоту, күзәтү һәм күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органының территориаль органына һәм Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенен ин югары башкарма органы житәкчесенә) гражданга хәбәрнамә белән, Россия Федерациясе субъектының мөрәжәгать жибәрүче, әлеге Тәртипнең 6 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, аның мөрәжәгатен яңадан жибәрү турында.

7) язмача мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү берничә дәүләт органы, жирле үзидарә органнары яки Башкарма комитетның вазыйфай затлары компетенциясенә кергән очракта, мөрәжәгатьнең күчәзмәсе теркәлгән көннән жиде көн эчендә тиешле дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына яки тиешле вазыйфай затларга жибәрелә.

8) Башкарма комитет яисә Башкарма комитет вазыйфай заты, язма мөрәжәгатьне дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә башка вазыйфай затка карауга жибәргәндә, кирәк булган очракта күрсәтелгән органнардан яисә вазыйфай заттан язма мөрәжәгатьне карау нәтижәләре турында документлар һәм материаллар соратып алырга мөмкин.

9) Башкарма комитет яисә Башкарма комитетның вазыйфай заты, билгеләнгән тәртиптә жибәрелгән дәүләт органы, жирле үзидарә органы яисә мөрәжәгатьне караучы вазыйфай зат үтенече буенча 15 көн эчендә мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле документлар һәм материаллар, дәүләт яисә башка закон белән саклана торган серне тәшкил итә торган документлар һәм материаллардан тыш һәм алар өчен тапшыруның махсус тәртибе билгеләнгән.

10) гамәлләре (гамәл кылмаулары) һәм карарлары шикаять бирелә торган органнарга һәм вазыйфай затларга шикаятьне карап тикшерүгә жибәрү тыела.

11) гражданныр мөрәжәгатьләренең ведомство буйсынуындагы бәхәсләр югарыдагы орган яки вазыйфай зат тарафыннан йә суд тәртибендә хәл ителә.

2. Гражданныр мөрәжәгатьләрен карау

1) Башкарма комитетка яки вазыйфай затка аларның компетенциясе нигезендә килгән мөрәжәгать мәжбүри каралырга тиеш.

2) Башкарма комитет яки Башкарма комитет вазыйфай заты:

а) мөрәжәгать жибәргән граждан катнашында мөрәжәгатьне объектив, һәрьяклап һәм вақытында карап тикшерүне тәмин итә;

б) судлардан, тикшерү органнарыннан һәм алдан тикшерү органнарыннан тыш, башка дәүләт органнарында, жирле үзидарә органнарында һәм башка вазыйфай затлардан мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле документлар һәм материаллар сорый;

в) гражданның бозылган хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен торгызуга яки яклауға юнәлдерелгән чаралар күрә;

г) әлеге Тәртипнең 6 статьясында күрсәтелгән очрақлардан тыш, мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча язма җавап бирә;

д) гражданга аның мөрәжәгатен башка җирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка аларның компетенциясе нигезендә карап тикшерүгә җибәрү турында хәбәр итә.

3) кирәк булган очрақта Башкарма комитет яисә вазыйфаи зат аның каравын урыннарға чыгып һәм тикшерү актын төзеп тәмин итә ала.

4) мөрәжәгатькә җавапны Башкарма комитет җитәкчесе имзалай.

3. Мөрәжәгатьне карау йомгаклары буенча язма мөрәжәгатьне рәсмиләштерү, гражданның мөрәжәгатьләренә җавапларны башта карау һәм рәсмиләштерү тәртибе

1) журналда теркәлгәннән соң мөрәжәгать Башкарма комитет җитәкчесенә, йөкләмәләрне (резолуцияләрне) рәсмиләштерү һәм мөрәжәгать буенча җаваплы башкаручыны билгеләү өчен беренчел карауға тапшырыла. Беренчел карау оператив рәвештә башкарыла, ләкин 3 көннән дә артыграк түгел.

2) җитәкченең резолуциясендә башкаручыга мөрәжәгать авторы сорауларын карау буенча конкрет бирем булырга тиеш. Резолуция составына түбәндәге элементлар керә: башкаручының (башкаручының) фамилиясе, йөкләмәнең эчтәлегә, аны үтәү вакыты, контрольнең формалары һәм даталары, имза, резолуциянең рәсмиләштерү датасы.

3) йөкләмә вазыйфасы буенча тигез булган ике яки берничә кешегә бирелгәндә, төп башкаручы-йөкләмәдә күрсәтелгән кеше беренче. Ана башкаручыларны чакыру һәм аларның эшләрен координацияләү хокукы бирелә. Төп башкаручы һәм башкаручы турыдан-туры кул астындагыларга аерым өстәмә резолуцияләр рәвешендә йөкләмәләр бирергә хокуклы.

4) җаваплы башкаручыны билгеләгәннән соң һәм Башкарма комитетның мөрәжәгате буенча йөкләмә (йөкләмә) гражданның мөрәжәгатьләрен теркәү журналында языла һәм аны мәгълүматларның электрон базасында теркәп бара.

5) Башкарма комитетның эш башкаручысы гражданның мөрәжәгатьләренә электрон базасында гражданнар мөрәжәгатьләренәң хисап карточкасын рәсмиләштерә һәм җаваплы башкаручыга мөрәжәгать белән бергә башкару өчен тапшыра.

6) җаваплы башкаручы-резолуциядә беренче күрсәтелгән зат мөрәжәгатьне вакытында һәм тулысынча карап тикшерүне тәмин итәргә тиеш. Берничә башкаручыга йөкләмәләр бирелгән мөрәжәгатьнең үтәлеше оештыру-хокук бүлегә, эш башкаручы тарафыннан координацияләнә.

7) жирле үзидарэ органының яисэ вазыйфаи затларның компетенциясенэ караган барлык сораулар каралса, гражданның мөрәжәгатьләре рөхсәт ителгән дип санала.

8) Башкарма комитет яисэ вазыйфаи зат гражданның мөрәжәгатьләрен карау йомгаклары буенча түбәндәге карарларның берсе кабул ителә:

а) мөрәжәгатьне тулысынча яки өлешчә канәгатьләндерү турында;

б) мөрәжәгатьне канәгатьләндерүдән баш тарту турында;

в) әлеге Тәртипнең 3 статьясындагы 5 пункттында каралган очракта мөрәжәгатьне карауны туктату турында;

г) әлеге Тәртипнең 6 статьясындагы 5 пункттында каралган очракта хат алышуны туктату турында.

9) гаризалар, тәкъдимнәр һәм үтенечләр буенча карарлар, кагыйдә буларак, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының конкрет статьяларына сылтама белән мотивацияләнергә, ә шикаятьләр буенча органның яисэ вазыйфаи затларның гражданның хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре бозылган гамәлләр (гамәл кылмавы), карарлары белән бозылган гамәлләрне (гамәл кылмавы) торгызу буенча конкрет чаралар турында мәгълүматны үз эченә алырга тиеш.

10) гражданның мөрәжәгатен карау йомгаклары буенча Башкарма комитет яки вазыйфаи зат тарафыннан кабул ителгән карарның күчәрмәсе, карар кабул ителгән көннән биш көн эчендә, ләкин әлеге мөрәжәгатьне карау вакыты чыккан көннән дә соңга калмыйча, тәкъдим, гариза яки шикаять белән мөрәжәгать иткән гражданды жиберелә.

11) Башкарма комитет житәкчесе имзалаган җавап, эш буенча барлык материаллар да эш житештерүчегә кире кайтарыла мөрәжәгатьләре белән бергә алар «гражданның мөрәжәгате» эшенә бирелә һәм теркәү номерлары тәртибе буенча урнаша.

12) гражданның мөрәжәгатьләре буенча чыгучы корреспонденция жиберү Башкарма комитетның оештыру-хокук бүлегенә эш башкаручысы тарафыннан гамәлгә ашырыла

6 мәкалә. Аерым мөрәжәгатьләренә карау тәртибе

1. Мөрәжәгать жибергән гражданның фамилиясе һәм җавап жиберелергә тиешле почта адресы язма мөрәжәгатьтә күрсәтелмәгән очракта, мөрәжәгатькә җавап бирелми. Күрсәтелгән мөрәжәгатьтә эзерләнә торган, башкарыла торган яисэ Камил хокукка каршы гамәл, шулай ук аны эзерләүче, башкаручы яки башкарган зат турында белешмәләр булса, мөрәжәгать дәүләт органына аның компетенциясе нигезендә жиберелергә тиеш.

2. Суд карары шикаять белдерелә торган мөрәжәгать әлеге суд карарына шикаять биерү тәртибен аңлатып, мөрәжәгатьне жибергән гражданды кире кайтарыла.

3. Башкарма комитет яисә вазыйфай зат, вазифай затның, шулай ук вазыйфай затның, шулай ук аның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә куркыныч янаган язма мөрәжәгатьне алган чакта, анда куелган сорауларның асылы буенча мөрәжәгатьне җавапсыз калдырырга һәм мөрәжәгатьне жибергән гражданга хокукыннан явызларча файдаланырга ярамау турында хәбәр итәргә хокуклы.

4. Әгәр дә язма мөрәжәгать тексты укылмый икән, мөрәжәгәتكә җавап бирелми, һәм ул дәүләт органына, жирле үзидарә органына яки вазыйфай затка аларның компетенциясе нигезендә карау өчен жиберелергә тиеш түгел, ә мөрәжәгать жибергән гражданга, әгәр аның фамилиясе һәм почта адресы укылса, хәбәр ителә.

5. Әгәр гражданның язма мөрәжәгатендә элек жиберелә торган мөрәжәгатьләргә бәйле рәвештә асылда асылда язма җаваплар бирелгән сорау булса һәм шул ук вакытта мөрәжәгәттә яңа дәлилләр яки шартлар китерелмәсә, Башкарма комитет житәкчесе чираттагы мөрәжәгатьнең нигезсезлеге һәм әлеге мәсьәлә буенча гражданин белән хат алышуны туктату турында Карар кабул итәргә хокуклы, әгәр күрсәтелгән мөрәжәгать һәм элек жиберелә торган мөрәжәгатьләр бер һәм теге яки бу сорауга жиберелгән булса шул ук жирле үзидарә органы яки бер үк вазыйфай зат. Әлеге карар турында мөрәжәгатьне жибергән гражданга хәбәр ителә.

6. Мөрәжәгәттә куелган сорауның асылы буенча җавап дәүләт яисә федераль закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит иткән белешмәләрне таратмыйча бирелә алмаган очракта, мөрәжәгать жибергән гражданга, күрсәтелгән белешмәләрне таратуга юл куймау сәбәпле, анда куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап бирмәү турында хәбәр ителә.

7 нче мәкалә. Язма мөрәжәгатьне карау вакыты

1. Башкарма комитетка яки Башкарма комитетның вазыйфай затына (аларның компетенцияләре нигезендә) килгән гражданнарның язмага мөрәжәгәте теркәлгән көннән утыз көннән дә артмаган вакыт эчендә карала.

2. Аерым очракларда, шулай ук әлеге Тәртипнең 5 статьясындагы 1 пунктының 7 һәм 8 пунктларында каралган запрос жиберелгән очракларда, Башкарма комитет житәкчесе мөрәжәгатьне карау срогын озайтырга хокуклы, ләкин мөрәжәгать жибергән гражданга аны карау вакытының озайтылуы турында хәбәр итеп, аны карау вакытының озайтылуы турында хәбәр итә.

3. Мөрәжәгатьләрне карау сроклары озайтылган очракта гражданнар бу хакта 3 көнлек срокта хәбәр ителә.

4. Бала хокукларын яклау мәсьәләләренә кагылышлы гаризаларны һәм шикаятләрне, шулай ук мөмкин булган аварияләрне, һәлакәтләрне һәм башка гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча тәкъдимнәрне карау кичектергесез башлана һәм 15 көннән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш.

Мөмкин булган аварияләр, афәтләр һәм табигий һәм техноген характердагы башка гадәттән тыш хәлләр турында хәбәрләр кичекмәстән карала.

8 нче мәкалә. Гражданнарны шәхси кабул итү

1. Гражданнарны шәхси кабул итү Башкарма комитет житәкчесе, житәкче урынбасарлары тарафыннан үткәрелә.

2. Шәхси кабул иткәндә гражданин шәхесен раслаучы документ күрсәтә.

3. Телдән мөрәжәгатьнең эчтәлеге гражданнарны кабул итүне исәпкә алу журналына (2 нче кушымта) һәм гражданны шәхси кабул итү карточкасына кертелә

(4 нче кушымта)

Телдән мөрәжәгатьтә баян ителгән фактлар һәм шартлар ачык булса һәм өстәмә тикшерүне таләп итмәсә, гражданның ризалыгы белән мөрәжәгатькә җавап шәхси кабул итү барышында телдән бирелергә мөмкин, бу хакта гражданның шәхси кабул итү карточкасында языла. Калган очракларда мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча язма җавап бирелә.

4. Шәхси кабул итү барышында кабул ителгән язма мөрәжәгать әлеге Тәртип белән билгеләнгән теркәлергә һәм каралырга тиеш.

5. Мөрәжәгатьтә Башкарма комитет яки вазыйфаи зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләр булса, гражданига кая һәм нинди тәртиптә мөрәжәгать итәргә кирәклегә аңлатыла.

6. Шәхси кабул итү барышында гражданига мөрәжәгатьне карап тикшерүдән баш тартырга мөмкин, әгәр аңа элек мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча җавап бирелгән булса.

7. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган очракларда гражданнарның аерым категорияләре шәхси кабул итү хокукыннан беренче чиратта файдаланалар.

9 мәкалә. Гражданнар мөрәжәгатьләре буенча йөкләмәләрнең үтәлешен тикшереп торуну оештыру тәртибе

1. Гражданнарның язма мөрәжәгатьләре буенча йөкләмәләрне үтәү вакытына оператив контрольне оештыру белән тәмин итү гражданнар мөрәжәгатьләре белән эшләү өчен җаваплы белгеч тарафыннан башкарыла.

2. Әгәр бер ай эчендә мөрәжәгатьтә куелган мәсьәлә хәл ителмәсә, белгеч тарафыннан, тоткарлануның сәбәбен һәм соңгы җавап срокларын күрсәтеп, арадаш җавап бирелә. Моннан тыш, мөрәжәгать авторына да хәбәр ителә.

Арадаш җаваплар бирелә торган гражданнарның мөрәжәгатьләре контрольдән алынмый. Бу очракта мөрәжәгать билгеләнгән чараларны тулысынча тормышка ашыруга кадәр өстәмә контрольгә куела.

3. Югары хакимият органнарыннан һәм оешмалардан гражданнарның контроль мөрәжәгатьләренә җаваплар оештыру-хокук бүлегенә тапшырыла. Мөрәжәгатьне карау процессында формалаштырылган материаллар нигезендә башкаручы тарафыннан җавап әзерләнә, ул башта мөрәжәгатьне караган җитәкчегә имза салу өчен тапшырыла. Завизированный җавап тапшырыла оештыру-хокукий бүлегенә җибәрү өчен тәүлек дәвамында.

4. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен контрольдән төшерү турында карарны мөрәжәгатьне беренчел караган җитәкчеләр кабул итә.

5. Мөрәжәгатьне карау нәтижәсе контроль-хисап карточкасында (кушымта 4) һәм язма мөрәжәгатьләргә теркәү Китабында, кагыйдә буларак, түбәндәге формада теркәлә: «уңай хәл ителгән»; «урынга барып уңай хәл ителгән»; «аңлатылган»; «урынга барып аңлатылган»; «кире кагылган»; «кире кагылган»; «уңай хәл итү өчен чаралар күрелгән». Тикшерү нәтижеләрен теркәлгәндә чыгыш документының реквизитлары күрсәтелә (мөрәжәгать итүчегә җавап бирелә).

6. Гражданнарның аларга кагылышлы барлык материаллар белән соңгы рөхсәтәннән соң, эш башкаручыга кире кайталар, алар теркәү номерлары тәртибе буенча архив папкаларын формалаштыралар. Эшләр Башкарма комитетның оештыру - хокук бүлегенә архивында 5 ел сакланьрга тиеш (шул исәптән).

10 мәкалә. Билгеләнгән тәртипне бозган өчен җаваплылык

1. Мөрәжәгатьләргә кабул итүдән яисә карап тикшерүдән хокуксыз баш тарту, мөрәжәгатьләргә карау тәртибен бозу, Законсыз рәвештә карар кабул итү, рәсми запрослар буенча мәгълүмат бирүдән читләшү яки дәрәс булмаган мәгълүмат бирү, гражданнарның мөрәжәгатьләрен карап тикшерүгә бәйлә рәвештә танылган мәгълүматларны тарату, шулай ук гражданнарның мөрәжәгатьләрен карап тикшерүнең билгеләнгән тәртибен бозу жирле үзидарәнең вазыйфай затларының Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплылыгына тартыла.

Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибен бозган өчен Башкарма комитетның вазыйфай затлары Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә административ җаваплылыкка тартыла.

2. Гамәлдәге законнарда каралган очракларда Башкарма комитетның вазыйфай затларының гражданнар мөрәжәгатьләрендә куелган мәсьәләләргә карау һәм хәл итү буенча гамәлләргә (яисә гамәл кылмаулары) суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.